

INFORMACIJA U VEZI SA DOBIJANJEM STATUSA POSMATRAČA U UPRAVNOM ODBORU AGENCIJE EU ZA TEMELJNA PRAVA

Prilikom sjednice Zajedničkog konsultativnog odbora (ZKO) između Evropske unije i Crne Gore Evropskog ekonomskog i socijalnog komiteta (EESC) održanom u Briselu u novembru 2024 godine, Predsjednik EESC, Oliver Röpke je, u svom izlaganju, naglasio da smatra posebno važnim da se Crna Gora kao predvodnica u pregovorima o Članstvu pridruži Agenciji za temeljna prava Evropske Unije (FRA) sa sjedištem u Beču. U svjetlu ovogodišnje promjene na čelu Agencije za temeljna prava Evropske unije (FRA) i s obzirom na važnost kontinuiranog demonstriranja unapređenja Vladavine prava i dobrosusjedskih odnosa u periodu u kojem je percepcija o statusu predstavnika njihovih manjina predmet posebne pažnje, Misija Crne Gore pri EU smatra da Crna Gora treba da postane članica FRA u statusu posmatrača.

Ovaj prijedlog ima za cilj da nikad potrebnijom ranom integracijom u ovaj EU mehanizam za praćenje prakse uživanja i zaštite temeljnih prava potvrdi posvećenost Crne Gore u oblasti ljudskih prava i vladavine prava što cijenimo bitnim i za konsolidaciju dosadašnjih rezultata i dalji napredak na evropskom putu.

Hitnom reakcijom bismo ujedno uhvatili i posljednji voz da se notira nase uključenje u realizaciju programskih ciljeva FRA koji od ove godine ponovo akcenat stavljaju i na kandidate u procesu prosirenja. Kako stoji u Jedinostvenom programu rada Agencije za 2024-2026, "u 2024. godini planirane su aktivnosti Agencije s akcentom na(a) strateško predviđanje u oblasti temeljnih prava u kontekstu priprema za mandat novih institucija EU u periodu 2024-2029.

Smatramo da bi dobijanje statusa posmatrača u Agenciji za temeljna prava – FRA, bilo značajno za dalji integracioni put Crne Gore u Evropsku uniju i doprinijelo bi daljem promovisanju i zaštiti ljudskih prava u našoj državi, kao i nastavku usklađivanja sa standardima i praksama EU u ovoj oblasti.

Crna Gora prepoznaje Agenciju za temeljna prava kao nezavisan centar referentnosti i izvrsnosti za promovisanje i zaštitu ljudskih prava u Evropskoj uniji i šire. Agencija za osnovna ljudska prava igra važnu ulogu u promovisanju dijaloga i saradnje među različitim akterima u oblasti ljudskih prava, uključujući zemlje članice EU, institucije EU, organizacije civilnog društva i međunarodne organizacije. Dobijanje statusa posmatrača bi Crnoj Gori omogućilo aktivno praćenje svih ovih procesa, i dalo dodatni impuls za dalje sprovođenje reformi u skladu sa EU standardima.

Crna Gora je pozicionirana kao lider u regionu Zapadnog Balkana kada je proces pristupanja EU u pitanju. Ove godine dobili smo Izvještaj o ispunjenosti privremenih mjerila i završna mjerila za dva najvažnija pregovaračka poglavlja 23 – Pravosuđe i temeljna prava i 24 Pravda, sloboda i bezbjednost. Vladavina prava je naš ključni prioritet uz snažni institucionalni sistem koji garantuje zaštitu temeljnih prava svih naših građanki i građana. Dodatno važan cilj je i omogućavanje pristupa pravdi uz poštovanje najviših standarda.

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je kroz svoj rad snažno posvećeno svim aspektima zaštite ljudskih prava u našoj državi. Usklađivanje zakonodavnog i strateškog okvira sa evropskim standardima i EU *acquis-em* u oblasti borbe protiv diskriminacije, rodne ravnopravnosti, zaštite prava nacionalnih manjina, zaštite lica sa invaliditetom, LGBTIQ lica, kao i njegova puna implementacija su nam od suštinske važnosti.

Kroz dobijanje statusa posmatrača imali bi pristup stručnim kapacitetima Agencije a naša dalje saradnja bi svakako doprinijela unaprijeđenju naših državnih kapaciteta da svoje standarde dodatno ojačamo u skladu sa normama EU i Poveljom Evropske unije o temeljnim pravima.

Postojeći članovi FRA uključuju sve članice EU, kao i druge zemlje koje su se do sada pridružile Agenciji kao posmatrači, među kojima su Albanija, S. Makedonija, Island, Lihtenštajn i Norveška.

Prvi korak u ovoj inicijativi jeste uručenje pisma namjere Direktorici FRA, gđi Sirpi Rautio, kojim bi se izrazila naša eksplicitna namjera da pokrenemo proces pristupanja Crne Gore u svojstvu posmatrača u Agenciji EU za temeljna prava.